

INSTRUKCJA WYPEŁNIANIA ARKUSZA OBSERWACJI/SCENARIUSZA

Obserwacje zajęć (wytyczne)

Jednym z obowiązków studenta na praktyce pedagogicznej jest obserwowanie zajęć prowadzonych na różnych poziomach wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej. **Obserwacje są niezbędnym wprowadzeniem do samodzielnego prowadzenia zajęć.** Przebieg zajęć oraz uwagi o ich przebiegu, a także cel zajęć należy wpisać do określonego protokołu. Obserwacje działań prowadzonych przez nauczycieli odbywać się powinny na poziomie wychowania przedszkolnego oraz edukacji wczesnoszkolnej. Ich celem jest poznanie pracy z dziećmi, ilustracja zagadnień omawianych na ćwiczeniach z metodyki, poznanie warunków pracy placówki w zakresie edukacji przedszkolnej i szkolnej.

Przed rozpoczęciem zajęć nauczyciel podaje temat bloku i zajęć oraz cele główne i operacyjne oraz tytuł i autora Programu nauczania, na którym nauczyciel opiera sposób realizacji celów i zadań przedstawionych w Podstawie programowej.

Wszystkie obserwowane zajęcia są bezpośrednio po ich odbyciu szczegółowo omawiane z nauczycielem prowadzącym, głównie **pod kątem postawionych celów.**

Obserwacja obejmuje następujące zagadnienia metodyczne:

- stosowanie różnych zasad, form i metod nauczania adekwatnie do warunków i różnych etapów edukacji,
- realizacja zadań dydaktyczno-wychowawczych,
- scenariusz zajęć, jego układ, dobór środków dydaktycznych do określonego zadania oraz ich realizacja,
- organizacja pracy podczas zajęć: kierowanie zespołem, podział na grupy, wykorzystanie warsztatu pracy nauczyciela i ucznia,
- obserwacja dzieci określonej grupy/ klasy w celu poznania ich stopnia rozwoju, sprawności intelektualnej i fizycznej, umiejętności, zaangażowania i aktywności, reagowania na polecenia i sygnały, umiejętności współdziałania (współpracy),
- stwarzanie przyjaznej atmosfery dla podopiecznych/uczniów,
- stosowanie indywidualizacji w toku zajęć.

Wskazane jest, aby student określił w arkuszu cele obserwowanych zajęć oraz prowadził obserwację zajęć, przede wszystkim, pod kątem postawionych celów.

Samodzielne prowadzenie zajęć (wytyczne)

Po obserwacjach oraz asystowaniu w zajęciach Student-Praktykant podejmuje próby samodzielnego prowadzenia zajęć. Student zobowiązany jest przygotować się starannie do prowadzenia zajęć - opracowując **scenariusz**, który jest podstawą dopuszczenia studenta do samodzielnego ich prowadzenia. Opracowany scenariusz student zobowiązany jest w uzgodnionym terminie przedstawić Nauczycielowi - Opiekunowi do zatwierdzenia. **Zatwierdzone przez nauczyciela/opiekuna praktyk scenariusze prowadzonych zajęć należy dołączyć do dokumentacji stanowiącej podstawę zaliczenia praktyk (jako załączniki).**

INFORMACJE DODATKOWE:

Arkusz obserwacji/Scenariusz:

- składając dokumentację z praktyk, arkusze/scenariusze należy zamieścić za stroną tytułową „DZIENNIK PRAKTYK PEDAGOGICZNYCH”
- dokumenty te opracowywane są w przedszkolu i szkole; należy przygotować je dla każdego obserwowanych/prowadzonych zajęć (jeżeli zajęcia są zintegrowane, realizowany jest projekt, wtedy jeden arkusz może obejmować kilka godzin zajęć);
- **Kompetencje kluczowe** - Zalecenie Rady Unii Europejskiej z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie

Parlament Europejski i Rada Unii Europejskiej na wniosek Komisji Europejskiej przygotowały zalecenia w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie. Przyjęte zalecenia nakładają na państwa członkowskie UE obowiązek wspierania i podnoszenia kompetencji oraz zapewnienia wsparcia w podejmowaniu działań zmierzających do osiągnięcia uzgodnionych celów.

W ramach odniesienia **ustanowiono osiem kompetencji kluczowych:**

1. kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji

2. kompetencje w zakresie wielojęzyczności

3. kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii

4. kompetencje cyfrowe

5. kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się

6. kompetencje obywatelskie

7. kompetencje w zakresie przedsiębiorczości

8. kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej

- **Osiągnięcia dziecka na koniec wychowania przedszkolnego - obszary rozwojowe** (przedszkole) – od strony 8 rozporządzenia;
- **Wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności - treści nauczania** (szkoła) – od strony 46 rozporządzenia

Powołujemy się na:

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym:

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20260000378/O/D20260378.pdf>

W rubryce Podstawa programowa wpisujemy punkty z Podstawy programowej: **numeracje wraz z tekstem**

- **cele ogólne** – określają, jakie efekty nauczyciel poprzez dane zajęcia chce osiągnąć;
- **cele operacyjne** (szczegółowe) - to pożądane rezultaty wyrażone w konkretnym zachowaniu końcowym, w sposób, który umożliwia nauczycielowi ocenienie, czy jego cele zostały osiągnięte. Określają, co uczeń, wychowanek, podopieczny w wyniku ich realizacji będzie wiedział, rozumiał, umiał;
- wymieniając **cele ogólne i operacyjne**, zwracamy uwagę na właściwe sformułowania.

Określenia przydatne do formułowania celów:

celów ogólnych:	celów operacyjnych:
➤ zapoznanie ... ➤ Poznanie... ➤ Rozbudzanie... ➤ Zaznajamianie ... ➤ Wdrażanie ➤ Wpajanie ➤ Poszerzanie.... ➤ Wprowadzanie.... ➤ Kształtowanie... ➤ Pogłębianie	<u>Dziecko/uczeń:</u> ➤ określa ➤ demonstruje ➤ opisuje ➤ zaznacza ➤ oblicza ➤ uzupełnia ➤ porządkuje ➤ argumentuje ➤ charakteryzuje ➤ definiuje ➤ dobiera ➤ formułuje ➤ wyszczególnia ➤ nazywa

- określając **metody** pracy uwzględniamy jedną wybraną klasyfikację np.:
wg W. Okonia:
podające - uczenie się przez przyswajanie
problemowe - uczenie się przez odkrywanie
waloryzacyjne - uczenie się przez przeżywanie
praktyczne - uczenie się przez działanie

wg Cz. Kupisiewicza: metody oparte na obserwacji (oglądowe), do których zalicza pokaz i pomiar metody oparte na słowie (werbalne), do których zalicza pogadankę, opis, opowiadanie, wykład, dyskusję, pracę z książką
metody oparte na działalności praktycznej uczniów, do których zalicza metodę laboratoryjną i zajęć praktycznych
lub inne;
- obserwując tok zajęć, w **uwagach** wpisujemy swoje spostrzeżenia z zajęć, ciekawe rozwiązania dydaktyczne, czy organizacyjne itp.;
- konstruuąc scenariusz, w uwagach możemy wskazać ważne działania organizacyjne, istotne dla n-la notatki potrzebne w trakcie prowadzenia zajęć;
- rubrykę „**Realizacja zaleceń z opinii/orzeczenia PPP**” – wypełniamy wówczas, gdy w grupie/klasie jest dziecko ze szczególnymi wymaganiami. Notujemy, jak prowadzący indywidualizuje pracę, jakie stosuje działania dydaktyczne, wychowawcze, organizacyjne (bez podawania danych ucznia!);
- **Planowana kontrola/ewaluacja** - dotyczy sposobu oceny pracy dzieci.
Określamy jej formę np. omówienie wspólne lub przez nauczyciela, zorganizowanie wystawki, pochwała ustna/pisemna, ewaluacja graficzna itd.
- **Uwagi i spostrzeżenia po obserwacji** (uwzględniamy własne wnioski, opinie) i **prowadzeniu zajęć** (własne lub/i nauczyciela wnioski, opinie)
- Arkusz obserwacji nie wymaga zatwierdzenia nauczyciela prowadzącego, natomiast **scenariusz musi być zatwierdzony przed prowadzeniem zajęć;**
- **Arkusz obserwacji/ Scenariusz należy wypełniać starannie i estetycznie; wskazana/sugerowana jest forma elektroniczna.**